

ŽODIS

Žodžio dalis, kuri nesikeičia, vadinasi žodžio šaknis.

Žodžio dalis, kuri keičiasi, vadinasi galūnė.

Žodžio "morka" šaknis yra pabraukta vienu brūkšneliu (_____)

1. Mork a yra daržovė.

3. Daržė auga mork os.

2. Simas išrovė mork ą.

4. Kiškiai graužia mork as.

Kl. 1. Pabrauk žodžiuose šakni.

mišk a, bro l is, vover è, piev a, žol è, vaik ai,
lizd as, žied as, uog ū, upel yje, darb o, mokykl q

Žodžio "žiedas" galūnė yra pabraukta dviem brūkšneliais(_____)

1. Gėlės žied o spalva yra geltona.

3. Bitė dūzgė gėlės žied e.

2. Mamytei padovanojau gražų žied ą.

4. Nuvyto visi žied ai

Kl. 2. Pabrauk žodžiuose galūne.

mamyt ès, žvak è, nam ai, bro l iui, lėl ę, virtuv ę,
stal o, lang q, katin as, kaimyn ams, stikl q, vyr as

SP. 15-22

Žodžio dalis, kuri pakeičia žodžio prasmę, vadinasi
priesaga arba priešdėlis

Daiktavardžiai, kurie turi priesagas -el- arba -ėl-
vadinami mažybiniai arba maloniniai daiktavardžiai

Daiktavardžio priesagos gali būti: -el-, -ėl-

stalas – sta el is

gėlė – gėl el lė

ąžuolas – ąžuol el is

1. Pagal pavyzdį padaryk naujų daiktavardžių su priesagomis -el- ir -ėl-.

langas – lang el is

ramunė – ramun el ė

motina – motin _____

linas – lin _____

pintinė – pintin _____

šepetys – šepet _____

galva – galv _____

paukštis – paukšt _____

puodas – puod _____

tinginė – tingin _____

miškas – mišk _____

naktis – nakt _____

linai – lin _____

vasara – vasar _____

Daiktavardžio priešdėliai gali būti: pa-, prie-, i-,
ant-, už-, iš-

dangus – pa dangė

raktas – už raktis

traukti – iš traukti

2. Irašyk praleistus priešdėlius.

Pa miškėje stovėjo namelis. Prie linksnis yra kalbos dalis.

Mano darbo i rankiai yra dėžėje. Kai miegu, apsikloju

pa klode. Pasakos pa vadinimas yra "Gaidelis ir vištelė".

Mokytojas skaitė pasakos vieną iš trauką.

Sp. 15-22

17

Žodžio dalis, kuri ištariama vienu kartu, yra **skiemuo**.
Kiek yra žodyje balsių arba dvibalsių, tiek yra ir skiemėnų.

NO

1. Suskirstyk skiemėnėmis šiuos žodžius.

A /kls, ežeras, baravykas, pasivalšinti
pavasaris, medinis, perkūnas, piemenėlis,
nusileidus, berledėdamas,

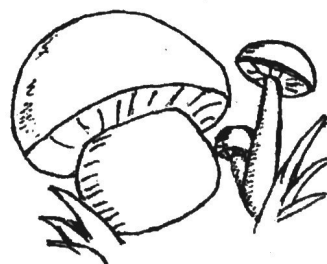
Žodžius iš vienos eilutės į kitą keliame skiemėnėmis. Jei žodyje yra keli
priebalsiai, tai į kitą eilutę keliame tik paskutinį priebalsį,
Pav.: ark-lys, paukš-tis, lan-gas.

2. Suskirstyk skiemėnėmis šiuos žodžius.

Pirš/tas, žvaigždė, bokštas, vyšnios, šnibžda,
atvirkščiai, išsirpsta, svarstyklės, kupstas
riestainis, dangoraizis, nusibosti, pakilti

NO

3. Surask skaitymo knygoje ir parašyk keturis žodžius, kuriuose būtų po tris skiemėnis.

DAIKTAVARDIS

Bendriniai ir tikriniai daiktavardžiai

Bendriniai daiktavardžiai pasako bendrą daiktų pavadinimą (common nouns).

Tikriniai daiktavardžiai pasako vieno daikto vardą (proper nouns). Juos visada pradedame rašyti didžiąja raide.

1. Perskaityk ir pabrauk bendrinius daiktavardžius.

Pelėdos akys yra didelės ir apvalios. Plunksnos purios, todėl pelėda atrodo didesnė negu yra iš tikrųjų. Snapas kumpas, aštrus, nagai ilgi, riestli. Ji nakty gerai mato. Plasnodama minkštais sparnais, sklendžia tyliai, be garso ir čiumpa pelę. Dar gauda paukštelius, varles, vabzdžius. Pelėdos gyvena senų medžių drevėse ar palėpėse. Maži pelėdžiukai balti, pūkuoti, minkšti lyg pagalvėlės.

Žodynėlis

purios – išsipūtusios

drevėse – medžių skylėse

sklendžia – skrenda nemuosuojant sparnais

palėpėse – vietose tuoj po stogu

2. Perskaityk ir taisyklingai perrašyk sakinius.

1. Didžiausios lietuvos upės yra nemunas ir neris.

2. Mano vardas yra vaidas, o pavardė jonaitis.

3. Mano draugas rimas gyvena pilies gatvėje, kauno mieste.

4. Kaimynai augina šunis margį ir rudį.

5. Užlipau į gedimino pilies bokštą ir mačiau beveik visą vilnių.

10-22

Tikriniai daiktavardžiai

asmenų vardai, pavardės ir slapyvardžiai	Jurgis, Lina, Petraitis, Maironis
vietovardžiai	Europa, Lietuva, Vilnius, Nemunas, Turgaus gatvė, Žiburio mokykla, Šv. Kazimiero bažnyčia
gyvūnų vardai	Margis, Rudė, Murka, Pilkis
dievybės	Dievas, Perkūnas, Gabija, Žemyna
šventės	Kūčios, Velykos, Vėlinės, Joninės
astronominiai objektai	Saulė, Mėnulis, Saturnas, Marsas
leidinių, organizacijų pavadinimai	"Eglutė", "Lietuvos rytas", "Kelionė į septintą stotį", Skautų brolija, Moksleivių ateitininkų sąjunga, Kauno bankas

Savaitės dienų ir mėnesių pavadinimai lietuviškai rašomi mažąja raide.

Perrašyk sakinius ir taisyklingai įrašyk mėnesių arba savaitės dienų pavadinimus. Atsimink, kad sakinį pradedame didžiąja raide.

- Kl. 1. Šiandien yra (SEKMADIENIS) _____, (RUGSĖJO) _____ dešimta diena.
2. Mano gimtadienis yra (LAPKRIČIO) _____ mėnesį.
3. Kiekvieną (ANTRADIENĮ) _____ važiuoju į muzikos pamoką, o (KETVIRTADIENĮ) _____ žaidžiu krepšinį.
4. (GRUODIS, SAUSIS ir VASARIS) _____, _____ ir _____ yra žiemos mėnesiai.
5. Mokyklos orkestras repetuoja (PIRMADIENĮ) _____, o kitą savaitę repetuos (TREČIADIENĮ) _____.
6. Vasaros metu, (LIEPOS) _____ ir (RUGPJŪČIO) _____ mėnesiais, vyksta jaunimo stovyklos.

10-22

N.D.

1. Irašyk praleistas raides.

Prieš mėnesį Gledrius su dėde Antanu buvo Kaune,
Klaipėdoje ir Panevėžyje. O Gediminas Petrailis su teta
Aldona Morkūniene vyko į Slaulius. Kitą vasarą aš su sesute
Regina keliausime į Palangą pasisvečiuoti pas pusbrolius Bimą ir
Andrį.

N.D.

2. Rašinėlyje išivėlė klaidų. Perrašyk visą rašinėlį be klaidų. Atsimink, kad sakiniį pradedame didžiąja raide.

Šv. Jurgio mokykloje mes turime krepšinio komandą, kiekvieną
ketvirtadienį ir penktadienį susirenkame į salę sportuoti, lapkričio mėnesį
sportininkai turės rungtynes su vinco kudirkos mokyklos sportininkais,
mūsų sporto komandos kapitonas yra algis gerulis, o maironio mokyklos –
petras lukoševičius, mūsų mokyklos vedėjas, ponas daugėla, mums nupirko
uniformas.

Šv. Jurgio mokykloje mes turime
krepšinio komandą. Kiekvieną ketvirtadienį
ir penktadienį susirenkame į salę
sportuoti. Lapkričio mėnesį sportininkai
turės rungtynes su Vinco Kudirkos
mokyklos sportininkais. Mūsų sporto
komandos kapitonas yra Algis Gerulis,
o Maironio mokyklos – Petras Lukoševičius.
Mūsų mokyklos vedėjas, ponas Daugėla,
mums nupirko uniformas.

Daiktavardžių skaičiai.

Kai kalbame apie vieną daiktą, vartojame **vienaskaitą**, pvz.: paukštis, lietuvis. Kai kalbame apie du ar daugiau daiktus, vartojame **daugiskaitą**, pvz.: obuoliai, mergaitės

1. Parašyk, kurio skaičiaus yra šie daiktavardžiai.

pyragas _____	aguona _____
šluota _____	žodžiai _____
akutės _____	raktai _____
miškai _____	upelis _____

2. Vienaskaitos daiktavardžius pakeisk daugiskaita.

(tas) langas	(tie) _____
(tas) miestelis	(tie) _____
(ta) pilis	(tos) _____
(tas) ežys	_____
(ta) mokykla	_____
(tas) gyventojas	_____
(ta) mokinė	_____
(ta) artis	_____
(tas) skambutis	_____
(tas) sūnus	_____

Yra daiktavardžių, kurie vartojami tik vienaskaitoje, ir yra daiktavardžių, kurie vartojami tik daugiskaitoje.

3. Pabrauk vienakaitos daiktavardžius vienu brūkšneliu, daugiskaitos – dviem.

žirklės, sviestas, cukrus, kelnės, rogės, sidabras, marškiniai, laimė,
protas, durys, vartai, senatvė, jaunystė, metal.

Daiktavardžių giminės

Su vyriškosios giminės daiktavardžiais galima sakyti žodelį **tas** (arba **tie**), pvz.: tas kiemas, tie medžiai. Su moteriškosios giminės daiktavardžiais galima sakyti žodelį **ta** (arba **tos**), pvz.: ta upė, tos gėlės.

1. Parašyk daiktavardžių gimines.

mokytoja	<u>mot.</u>	žuvys	_____
puodeliai	_____	lietus	_____
kriaušės	_____	snaigė	_____
širdys	_____	vanduo	_____
sūnus	<u>vyr.</u>	stirna	_____
kiemai	_____	draugės	_____
krantas	_____	dantukai	_____

2. Pabrauk daiktavardžius. Skliausteliuose įrašyk, kokios giminės šie daiktavardžiai (rašyk vyr. arba mot.).

Mama (...mot....) parsinešė lapiuką (...vyr....), kurį buvo radusi krūmuose (...vyr....). Lapiukas (...vyr....) paspruko ir pasislėpė po lova (...mot....) kamputyje (...vyr....). "Nedarinėkite durų (...mot....)", pasakė tėfis (...vyr....), "lapiukas (...vyr....) gali pabėgti". Bronius (...vyr....) su Onele (...mot....) iš avelės (...mot....) ėdžių (...mot....) padarė jam lovele (...mot....) ir išklojo plunksnomis (...mot....).

3. Parašyk vyriškos ir moteriškos giminės daiktavardžių.

Ta stirna
 Tie _____
 Tas _____
 Tos _____
 Tie _____

Tas _____
 Ta _____
 Tie _____
 Tos _____
 Tas _____

N.D.

N.D.

L. Kuzmickis

15.

**Žydi man lelijos, žydi pinavijos,
Žydi man aguonos, žydi ir bijūnai.
Žydi mano rožės, žydi jurginėliai.
Žydi mano tulpės, žydi ir žibutės.
Žydi man gvazdikai, žydi dobilėliai.**

Vienaskaita

lelija

Daiktavardžių linksniavimas

Žodžio dalis, kuri yra žodžio gale ir keičiasi, vadinasi **galūnė**.

Pvz. rank - a rank - os rank - oje rank - ų

Galūnių pasikeitimas vadinasi **linksniavimas**.

Klausimai kas? ko? kam? ką? kuo? kur? yra **linksniai**.

1. Skaityk ir isidėmėk.

	<u>Vienaskaita</u>	<u>Daugiskaita</u>
Kas važiuoja dviračiu?	vaik-as	vaik-ai
Ko kieme trūksta?	vaik-o	vaik-ų
Kam duosiu sviedinį?	vaik-ui	vaik-ams
Ką matome parke?	vaik-ą	vaik-us
(su) Kuo žaidžiame?	(su) vaik-u	(su) vaik-ais
Kur gera širdis?	vaik-e	vaik-uose
O!	vaik-e	vaik-ai

2. Irašyk žodį lizdas į sakinius.

1. Paukščio (kas?) _____ yra išklotas plunksnomis.
2. Niekada nemačiau (ko?) _____ mūsų kiemo medžiuose.
3. (kam?) _____ reikia smulkių šakelių.
4. Pas dėdę mačiau kregždės (ką?) _____.
5. Nulūžo šaka su gegutės (kuo?) _____ ir nukrito ant žemės.
6. Paukščio (kur?) _____ buvo du maži kiaušinėliai.

Pirmoji daiktavardžių linksniuotė

10/28-11/4

Galūnės -as, -is, -ys

Vienaskaita

Kas?	mišk - as	kišk - is	gen - ys
Ko?	mišk - o	kišk - io	gen - io
Kam?	mišk - ui	kišk - iui	gen - iui
Ką?	mišk - ą	kišk - į	gen - į
Kuo?	mišk - u	kišk - iu	gen - iu
Kur?	mišk - e	kišk - yje	gen - yje

Daugiskaita

Kas?	mišk - ai	kišk - iai	gen - iai
Ko?	mišk - ū	kišk - ių	gen - ių
Kam?	mišk - ams	kišk - iams	gen - iams
Ką?	mišk - us	kišk - ius	gen - ius
Kuo?	mišk - ais	kišk - iais	gen - iais
Kur?	mišk - uose	kišk - iuose	gen - iuose

Visi pirmosios linksniuotės daiktavardžiai yra _____
giminės.

Irašyk į kokį klausimą atsako daiktavardžiai.

Oželis (kas?) gyveno pas senelius (_____). Nematė jis vargo (_____)
ir nekentė alkio (_____). Turėjo jis šiltadaržį (_____), kuriame augino
kopūstą (_____). Oželis (_____) neturėjo draugų (_____). Liūdna buvo
oželiui (_____).

~~H-7-15~~

~~H-5-16~~

10/28-11/4

26

kl. 1. Užpildyk lenteles.

KAS?	<i>auksas</i>			
KO?		<i>kalno</i>		<i>peiliui</i>
KAM?			<i>traukinį</i>	
KĄ?				
(su)KUO?				
KUR?				

KAS?	<i>gandrai</i>			
KO?			<i>genių</i>	
KAM?		<i>turtams</i>		
KĄ?				
(su)KUO?				<i>kiškiais</i>
KUR?				

kl.

2. Sugalvok ir parašyk tris naujus daiktavardžius su galūne -as

kl.

3. Parašyk sakinių su: gandrai, kiškių, su traukiniu, ant kalnų

H-7-15

H-5-16

10/28-11/4

27

ND

1. Perskaityk sakinius ir parašyk, į kuriuos klausimus atsako daiktavardžiai.

Už kaimo (ko?) matėsi tankus miškas ().

Perėjome tiltą () ir nuėjome į miško () gilumą.

Netoli miško () išgirdome genį () kalant.

Genys () gražus ir naudingas paukštis ().

Geniai () daug vabzdžių sunaikina.

Miške () radome daug grybų ().

Lietuvos miškuose () randame baravykų ().

Miško () oras () kvėpėjo sakais ().

Staiga kiškis () išsoko iš krūmo () ir nulėkė miško () takeliu ().

Miške () tyku ir ramu.

NAUJAS

2. Parašyk vienaskaitos galūnes šiems žodžiams.

Miške mačiau (ką?) gen____, kišk____, klev____, ąžuol____,

gryb____. Nemačiau (ko?) upel____, šern____, vilk____,

sakal____, savo draug____.

kl

3. Parašyk po sakinį su: į mišką, pro langą, per tiltą

I kokį klausimą atsako žodžiai mišką, langą, tiltą? _____?

Kai vienaskaitoje žodis atsako į klausimą ką? žodžio gale rašome
n o s i n e b a l s e.

1. Skaityk ir skliausteliuose esantį daiktavardį pakeisk tinkamu linksniu.

T e i s i n g u m a s

Tėvas dovanojo savo (sūnelis) sūneliui (kirvukas) kirvuką. Džiaugėsi vaikas, gavęs tokia dovaną ir ėmė tuo (kirvukas) kirvuku viską kapoti. Nukirto (tėvas) tėvo gražų (medelis) medelį. Pamatė tėvas, ir labai nustebęs, klausia:

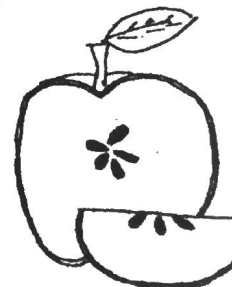
-Kas pakirto mano (medelis) medelį? Norėčiau (kalnininkas) kalnininką nubausti. (Vaikas) Vaikas liūdnai tarė:

-Bausk mane, tėveli, tai aš nukirtau (medelis) medelį.
-Medelis man labai brangus, bet tavo teisingumas man brangesnis, pasakė (tėvas) tėvas.

K. Vanagėlis

2. Skaityk ir įrašyk daugiskaitos ar vienaskaitos galūnę.

1. Diktantus rašome diktantų (kur?) sąsiuvin yje.
2. Klasėje Vytas sėdi (kur?) pirmame suol ie.
3. Papūgėlė tupi (kur?) savo narv ie.
4. Žmonės gyvena (kur?) visuose krašt uose.
5. (kur?) Raudoname obuol uose yra daug mažų sėklų.
6. Šįmet bus daug sniego (kur?) aukštuose kaln uose.
7. (kur?) Šiame paveiksl uose yra daug spalvų.
8. Lietuvos (kur?) tankiuose mišk uose auga grybai.
9. Paukštelis susisuko lizdą (kur?) aukštame med uose.

1. Skaityk ir pakeisk skliausteliuose esantį daiktavardį tinkamu linksniu.

Karį gyveno vienas (vilkas) vilkas Ir vienas
(kiškiai) kiškis. To (vilkas) vilko akys buvo didelės, o
(kiškis) kiškio dar didesnės. (Vilkas) Vilkui patiko
mėsa, o (kiškis) kiškini - daržovės. Seniau miškuose buvo
daug (vilkas) vilkų Ir (kiškis) kiškių. Dabar tie (vilkas)
vilkai Ir (kiškis) kiškiai išnyko. (Vilkai)
Vilkams Ir (kiškiai) kiškiams pritrūko maisto.

2. Pagal pavyzdį išlinksniuok daiktavardžius laikraštis ir žaltys

Vienaskaita

Kas?	paukšt – is	<u>laikraštis</u>	
Ko?	paukšč – io		<u>žalčio</u>
Kam?	paukšč – iui		
Ką?	paukšt – į		
Kuo?	paukšč – iu		
Kur?	paukšt – yje		

Daugiskaita

Kas?	paukšč – iai		<u>žalčiai</u>
Ko?	paukšč – ių		
Kam?	paukšč – iams	<u>laikraščiams</u>	
Ką?	paukšč – ius		
Kuo?	paukšč – iais		
Kur?	paukšč – iuose		

1. Irašyk žodį paukštis arba laikraštis į šiuos sakinius.

Tėvelis sukalė inkilėlį (vien. kam?) paukščiui .
 Algis paberia duonos trupinėlių (daug. kam?) _____ .
 Tėvelis po vakarienės skaito (vien. ką?) _____ .
 Algis kas rytą išvežioja (daug. ką?) _____ .
 Mėta gražiai prižiūri visus savo (daug. ką?) _____ .
 Šio (vien. ko?) _____ plunksnos yra labai spalvingos.
 (daug. ko?) _____ puslapiuose yra daug reklamų.

2. Pagal pavyzdį išlinksniuok daiktavardžius gaidys ir žodis

Vienaskaita

Kas? med – is
 Ko? medž – io
 Kam? medž – iui
 Ką? med – į
 (su)Kuo? medž – iu
 Kur? med – yje

gaidys

žodžio

Daugiskaita

Kas? medž – iai
 Ko? medž – ių
 Kam? medž – iams
 Ką? medž – ius
 (su)Kuo? medž – iais
 Kur? medž – iuose

gaidžių

žodžiai

1. Irašyk tinkamas daiktavardžių galūnes.

Miške auga daug (ko?) medž ių.
 Aukštame (kur?) med uje tupėjo sakalas.
 Mūsų (ko?) gaidž io plunksnos yra raudonos.
 Negaliu perskaityti vieno (ko?) žodž io.
 Mūsų gatvėje vakar sodino (ką) medž ius.
 Mano nauja knyga vadinasi (ko?) "Žodž ius tiltai".
 Paskui (ką?) gaid is seka visos vištos.
 "Nelipk į (ką?) med į," - pasakė mama.
 Mokytoja sakė, kad reikia visus (ką?) žodž ius surašyti į lapą.
 Per audrą nulūžo (ko?) medž io šaka.

2. Užpildyk lentelę.

	Vienaskaita		Daugiskaita	
KAS?	<i>briedis</i>		<i>briedžiai</i>	
KO?				
KAM?		<i>paukščiui</i>		
KĄ?				
(su)KUO?				<i>paukščiais</i>
KUR?				

3. Pavartok žodžius, kurie yra skliausteliuose, ir įrašyk tinkamame linksnyje.

- (skėtis) Nerandu savo naujo skėčio.
- (žaltys) Eglė žaltui pažadėjo tekėti už jo.
- (dviratis) Petrelis parvažiavo namo su dvirčiu.
- (paukštis) Paukščio plunksnos yra labai spalvingos.
- (balandis) Balandžiui reikia toli skristi.
- (briedis) Briedžio ragai yra labai dideli.